

Suositus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen Euroopan unionin ja Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian välillä tehtävistä verkkovierailuja koskevista sopimuksista

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 25.2.2026 suosituksen (COM(2026) 79 final) neuvoston päätöksiluvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen Euroopan unionin ja Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon, Montenegron, Pohjois-Makedonian tasavallan ja Serbian tasavallan välillä tehtävistä verkkovierailuja yleisissä matkaviestinverkoissa koskevista yksilöllisistä sopimuksista. Päätöksellä valtuutettaisiin komissio neuvottelemaan sopimukset EU:n puolesta.

Neuvottelumandaatin käsittely on aloitettu työryhmätasolla COELA:ssa 27.2.2026. Esi-
tystä on käsitelty teletyöryhmässä 5.3.2026.

Tarkoituksena on hyväksyä neuvottelumandaatti neuvostossa ja tätä edeltävässä CO-
REPER-käsittelyssä mahdollisimman pian. Tarkempaa aikataulua ei ole vielä annettu.

Suomen kanta

Suomi tukee EU:n verkkovierailualueen laajentamisen mahdollistavien sopimusten neuvottelemista Länsi-Balkanin hakijamaiden kanssa ja Länsi-Balkanin maiden sisällyttämistä EU:n kotimaanhintaisen verkkovierailujen alueeseen, mikäli maat täyttävät komission asettamat ehdot.

Suomi voi hyväksyä neuvottelumandaatin myöntämisen komissiolle.

Suomi suhtautuu myönteisesti asteittaisen lähentymisen kehittämiseen, jonka avulla jäsenyyden etuja voidaan konkretisoida ehdokasmaille jo neuvottelujen aikana. (VNS 3 / 2024 vp)

Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan Länsi-Balkanin maiden eteneminen kohti täyttä EU-jäsenyyttä palvelee unionin omia poliittisia, turvallisuus- ja taloudellisia intressejä. Komission tavoin valtioneuvosto katsoo, että kasvusuunnitelman tavoitteena tulee olla kumppanien ehdollinen tukeminen näiden omien uudistusten ja alueellisen talouskasvun kiihdyttämiseksi johtaen EU-jäsenyydten nopeampaan edistymiseen. (E 50/2023 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että kasvusuunnitelman avulla löydetään keinoja tuoda EU-jäsenyyden etuja näkyvämmäksi hakijamaiden kansalaisille jo laajentumisprosessin aikana. Tavoitteena on hyvinvoinnin ja talouskasvun lisääminen Euroopassa. (E 50/2023 vp)

Suomi on valmis tarkastelemaan komission esittämien tavoin Länsi-Balkanin maiden asteittaista lähentymistä EU:n sisämarkkinoille mukaan lukien ihmisten ja tavaroiden sekä palveluiden liikkuvuuden lisääminen ja Länsi-Balkanin lähentyminen digitaalisiin sisämarkkinoihin, energiamarkkinoille, teollisuuden tuotantoketjuihin ja tieliikenteen verkostoihin. Lähentymisen tulee tapahtua komission esittämien ehdoin noudattamalla sisämarkkinoiden toimintaa ohjaavia ehtoja ja siten, ettei lähentyminen vaaranna sisämarkkinoiden toimivuutta. (E 50/2023 vp)

Pääasiallinen sisältö

Päätösehdotuksen mukaan neuvosto antaisi komissiolle mandaatin neuvotella kunkin Länsi-Balkanin kumppanimaan (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia) kanssa verkkovierailua koskevan alakohtaisen sopimuksen, joka tarjoaisi puitteet ja edellytykset sopimuspuolten markkinoiden vastavuoroiselle avaamiselle yleisissä matkaviestinverkoissa tapahtuvien verkkovierailujen alalla. Neuvotteluohjeet ovat päätösluonnoksen liitteenä.

Aloitteen taustalla on EU:n kahdenväliset vakautus- ja assosiaatiosopimukset kunkin Länsi-Balkanin maan kanssa, joilla pyritään avaamaan kauppaa ja saattamaan alue EU:n normien mukaiseksi. Sopimuksiin sisältyy myös velvoite lujittaa yhteistyötä sähköisen viestinnän verkkojen ja niihin liittyvien palvelujen alalla. Vakautus- ja assosiaatiosopimukset eivät kuitenkaan tarjoa luotettavaa oikeusperustaa verkkovierailualueen laajentamiselle. Sen vuoksi komissio suosittelee, että EU tekee kunkin maan kanssa erillisen verkkovierailusopimuksen, joka liitettäisiin assosiaatiosopimuksen puitteisiin.

Neuvottelujen avaamisen ehtona olisi se, että kumppanimaan tulee panna EU:n roaming-säännöstö täytäntöön kokonaisuudessaan. Ehdon täyttämisen arvioinnista vastaisi komissio. EU:lla olisi oikeus keskeyttää verkkovierailusopimusten mukaiset edut, jos kumppanimaa ei noudata velvollisuuttaan panna sopimukseen sisällytetty EU:n säännöstö täytäntöön.

EU:n roaming-alueen laajentaminen Länsi-Balkanin hakijamaille on osa asteittaista integraatiota, jonka avulla jäsenyyssprosessiin sitoutuneiden ehdokasmaiden on mahdollista nopeuttaa ja syventää EU-lähentymistään sekä mahdollistaa konkreettisia etuja kansalaisilleen jo ennen liittymistä. Vuonna 2023 hyväksyttiin Länsi-Balkanin kasvusuunnitelma, jonka tarkoituksena on edistää alueen maiden lähentymistä EU:n sisämarkkinoita kohti, ja jossa EU sitoutui etsimään oikeudellisia ratkaisuja verkkovierailujärjestelyyn, jossa Länsi-Balkan sisällytetään EU:n kotimaanhintaisen verkkovierailujen alueeseen.

Verkkovierailualueen ulottaminen Länsi-Balkanin maihin tukee kumppanien lainsäädännön asteittaista yhdenmukaistamista unionin säännösten kanssa vakautus- ja assosiaatiosopimusten mukaisesti sekä Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmassa vahvistetun, EU:n sisämarkkinoille pääsyn parantamista koskevan tavoitteen saavuttamista.

EU:n verkkovierailualue ulottuu jo Euroopan talousalueelle (ETA), ja sitä laajennettiin Ukrainaan ja Moldovaan 1. tammikuuta 2026 alkaen. Ukrainan ja Moldovan osalta päätös oli mahdollinen nykyisten pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppasopimusten (DCFTA, Deep and Comprehensive Free Trade Agreement) puitteissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimuksia neuvotellaan ja tehdään unionin puolesta SEUT 218 artiklan mukaisessa menettelyssä. Menettelyllinen oikeusperusta neuvottelumandaatin ja neuvotteluohjeiden antamiseksi on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta.

Komissio katsoo, että sopimuksista neuvottelemisen kuuluu yhteisen kauppapolitiikan piiriin ja ehdottaa neuvoston päätöstä koskevaksi aineelliseksi oikeusperustaksi SEUT 207 artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa, jonka mukaisesti neuvosto tekee päätöksen yksimielisesti.

Sopimukset tulevat komission alustavan arvion mukaan sisältämään vain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, minkä vuoksi sopimus tehtäisiin unionisopimuksena.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Mandaatin myöntämistä koskeva neuvoston päätös ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistä tai hyväksyntää.

Euroopan parlamenttia tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.
Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely 19.-23.3.2026
Kauppapoliittisen jaoston kirjallinen menettely 19.-23.3.2026

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sopimukset tulevat komission alustavan arvion mukaan sisältämään vain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, minkä vuoksi sopimus tehtäisiin unionisopimuksena.

Neuvoteltavan sopimuksen ei arvioida sisältävän Ahvenanmaan toimivaltaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla kuuluvia määräyksiä.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole suoraa vaikutusta Suomen tai EU:n talousarvioon.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Työryhmäkäsittelyissä neuvoston oikeuspalvelu ja eräät jäsenvaltiot ovat esittäneet huolta siitä, että ehdotettu malli asettaisi Länsi-Balkanin maat epätasavertaiseen asemaan verrattuna Ukrainaan ja Moldovaan, jotka liittyivät EU:n verkkovierailualueeseen jo 1.1.2026. Erojen taustalla on näiden maiden erilainen oikeudellinen kehys suhteessa Euroopan unioniin. Länsi-Balkanin maiden vakautus- ja assosiaatiosopimukset eivät tarjoa luotettavaa oikeuspohjaa roaming-sektorin avaamiselle, toisin kuin Ukrainan ja Moldovan DCFTA-sopimukset, jotka määrittelevät askelmerkit sisämarkkinaintegraatiolle.

Keskustelua on herättänyt myös ehdotetut poikkeukselliset menettelyt liittyen sopimusten täytäntöönpanoon, valvontaan, tulkintaan sekä riitojen ratkaisu - ja rikkomusmenettelyihin ja EU-tuomioistuimen rooliin. Suositukseen liittyvien julkisten neuvotteluohjeiden mukaan sopimuksissa vahvistetaan sopimuspuolten välisten sopimusten soveltamista tai tulkintaa koskevien riitojen ratkaisumenettely. Komissio voisi panna vireille SEUT-sopimuksen 258 artiklan mukaisen velvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn. Vastaavasti WB6-kumppani voi saattaa asianomaisen sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevan riidan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaisesti unionin tuomioistuin ratkaisee käsiteltäväkseen saatetut riidat ja tulkintakysymykset, esitettäisiin sopimusten liitteessä. Lisäksi sopimukseen otettaisiin julkisten neuvotteluohjeiden mukaan WB6-maiden tuomioistuimille mahdollisuus pyytää EU-tuomioistuimelta ennakoratkaisua. Työryhmässä on keskusteltu, että nämä voivat muodostaa ennakotapauksen, jolla voisi siten olla horisontaalisia vaikutuksia. Toisaalta vastaavia määräyksiä on komission mukaan jo otettu esimerkiksi UK-erosopimuksiin.

Asiakirjat

COM(2026) 79 final
COM(2026) 79 annex

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sanna Ahvo, UM, sanna.ahvo@gov.fi, 0295 350 926
Miia Lahti, UM, miia.lahti@gov.fi, 0295 350 543
Inkeri Virtanen-Abernethy, UM, inkeri.virtanen-abernethy@gov.fi, 0295 350 354
Johanna Lahti, UM, johanna.lahti@gov.fi, 0295 350 189
Johanna Ala-Nikkola, UM, Johanna.Ala-Nikkola@gov.fi, 0295 351 122
Lauri Mustonen, LVM, lauri.mustonen@gov.fi, 0295 342 252

VAHVA-tunnus

EU/487/2026

Liitteet -

Viite -

